

Sosiaalisen raportoinnin koonti

Syksy 2024

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Sisällysluettelo

Sosiaalityö ja rakenteellinen sosiaalityö, [diat 3-5](#)

Sosiaalisen raportoinnin tuloksia, [diat 6-23](#)

- Raportointitulokset aihepiireittäin
 - Työikäisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia, [diat 12-14](#)
 - Lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia, [diat 15-16](#)
 - Vammaisiin asiakkaisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia, [diat 17-19](#)
 - Ikääntyneisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia, [diat 19-20](#)
 - Etsivän sosiaalityön havaintoja ja ratkaisuehdotuksia, [diat 21-23](#)

Sosiaalityön käytäntötutkimus: Asiakkaiden ääni Päijät-Hämeen rakenteellisen sosiaalityön sosiaalisessa raportoinnissa [dia 24](#)

Sosiaalisen raportoinnin tiedon jakaminen ja hyödyntäminen [dia 25](#)

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Sosiaalityö ja rakenteellinen sosiaalityö

Sosiaalityön kohde on ihminen ympäristössään ja auttamistyö kohdistuu yksilöön ja hänen lähipiiriinsä.

Tavoitteena on tasata hyvinvointieroja ja vahvistaa pärjäämisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa.

Rakenteellinen sosiaalityö on samaa auttamistyötä, mutta se kohdistuu vielä laajemmin ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Yksittäisen ihmisen ongelmien sijaan pohditaan:

- **Ilmiöitä** ja niiden syntymekanismia
- **Auttamisen tapoja**, joilla samasta ongelmasta kärsiviä ihmisiä voidaan auttaa laajemminkin
- **Keinoja ennaltaehkäistä** sosiaalisia ongelmia

Jos ongelmilla katsotaan olevan laajempia ja monitahoisempia syitä kuin yksilön oma toiminta, ei voida keskittyä pelkästään yksilöiden auttamiseen.

Rakenteelliset ongelmat eivät katoa yksilötyöllä, vaan tähän tarvitaan rakenteellista sosiaalityötä.

(Luostarinen 2023.)

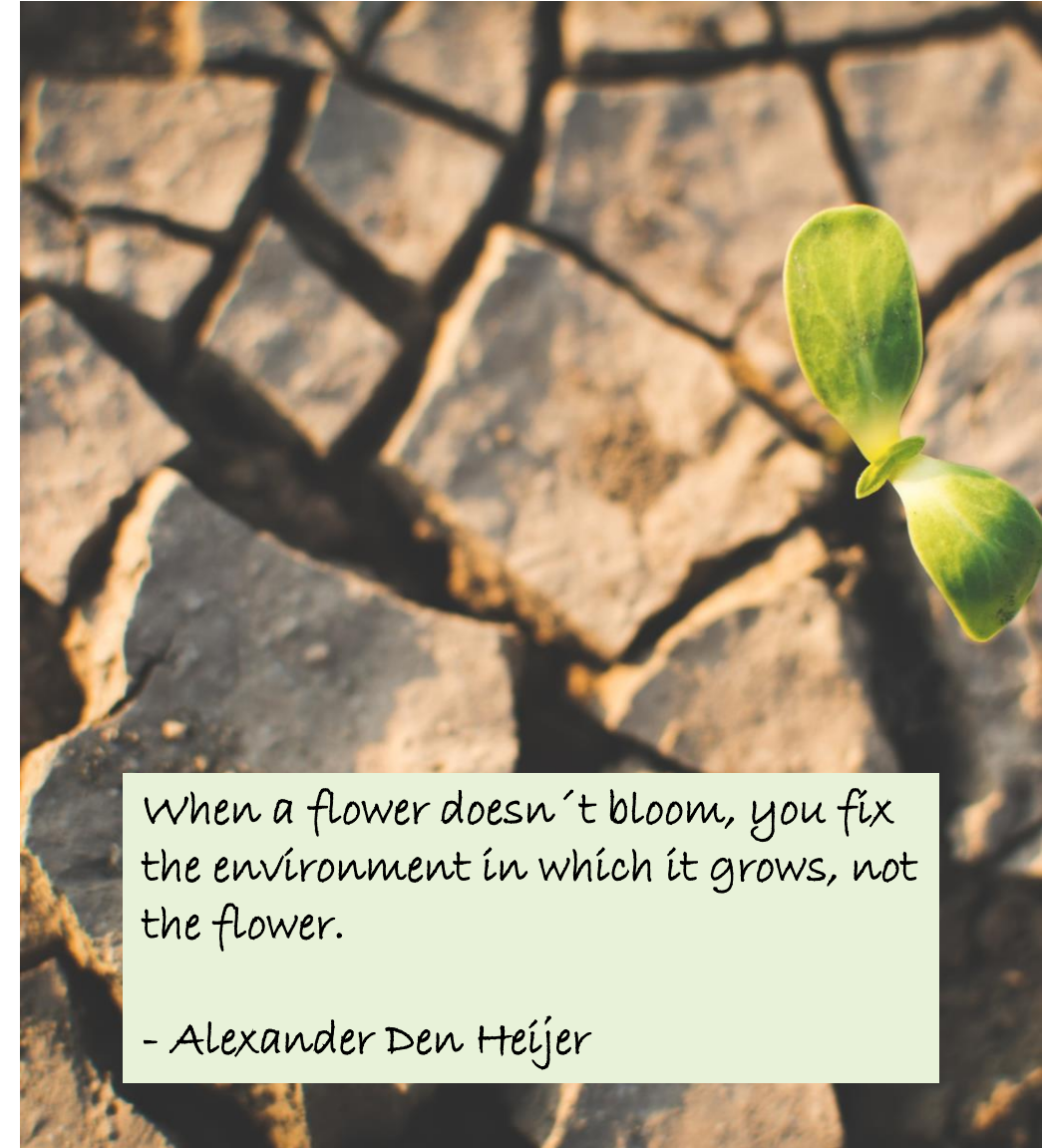
Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Rakenteellinen sosiaalityö määritellään sosiaalihuoltolain 7§:ssä

Rakenteellisella sosiaalityöllä huolehditaan **sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä** hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Se on esimerkiksi

- Asiakastyöhön perustuvaa **tiedon tuottamista** asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista.
- **Tavoitteellisia toimia ja toimenpide-ehdotuksia** sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi.
- **Sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuomista** osaksi hyvinvointialueen muiden toimialojen ja kunnan suunnittelua sekä **yhteistyötä** yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.

When a flower doesn't bloom, you fix the environment in which it grows, not the flower.

- Alexander Den Heijer

Rakenteellisella sosiaalityöllä on vahva lainsäädännöllinen pohja. Sosiaalihuoltolain 7§ lisäksi se liittyy:

- **Sosiaalihuoltolain 8-9§:** esimerkiksi *erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen.*
- **Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021** esimerkiksi *hyvinvoinnin, palvelujen tarpeiden, vaikuttavuuden ja saatavuuden seuranta.*
- **Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023:** luku 4 *omavalvonta.*
- **Lakiin sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015,** 4 §: *ammattieettiset velvollisuudet.*

Rakenteellisen sosiaalityön tiedontuotannon mahdollisuuksia

Rakenteellisen sosiaalityön käytäntöjen ja tiedontuotannon avulla vahvistetaan muun muassa sosiaalihuollon tietopohjaa sekä työntekijöiden ja asiakkaiden osallisuutta. Sen avulla on mahdollista saada tietoa esimerkiksi **haavoittavissa elämäntilanteissa elävien asiakkaiden tarpeista, toimivista käytännöistä ja palvelupoluista sekä palvelujen vaikuttavuudesta, laadusta, saatavuudesta ja saavutettavuudesta.**

Rakenteellisen sosiaalityön tietoa ja sosiaalityön asiantuntemusta on tärkeää hyödyntää esimerkiksi

- Osallisuuden kehittämisessä.
- Yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.
- Haavoittavissa elämäntilanteissa elävien näkökulman huomioimisessa palveluja suunniteltaessa, toteutettaessa ja kehitettäessä.
- Yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämisessä.

Rakenteellisen sosiaalityön tavoitteet (Närhi ym. 2023)

Haavoittuviin ja marginaalisiin elämäntilanteisiin joutuneiden yksilöiden ja yhteisöjen **osallisuus sekä vaikuttamismahdollisuudet** toteutuvat.

Sosiaalinen näkökulma vahvistuu yhteiskunnallisen toiminnan eri kentillä.

Yhteiskunnan ja palvelujärjestelmän **toimintakäytännöt estävät syrjivien rakenteiden syntymisen.**

Sosiaalisen raportoinnin tuloksia, syksy 2024

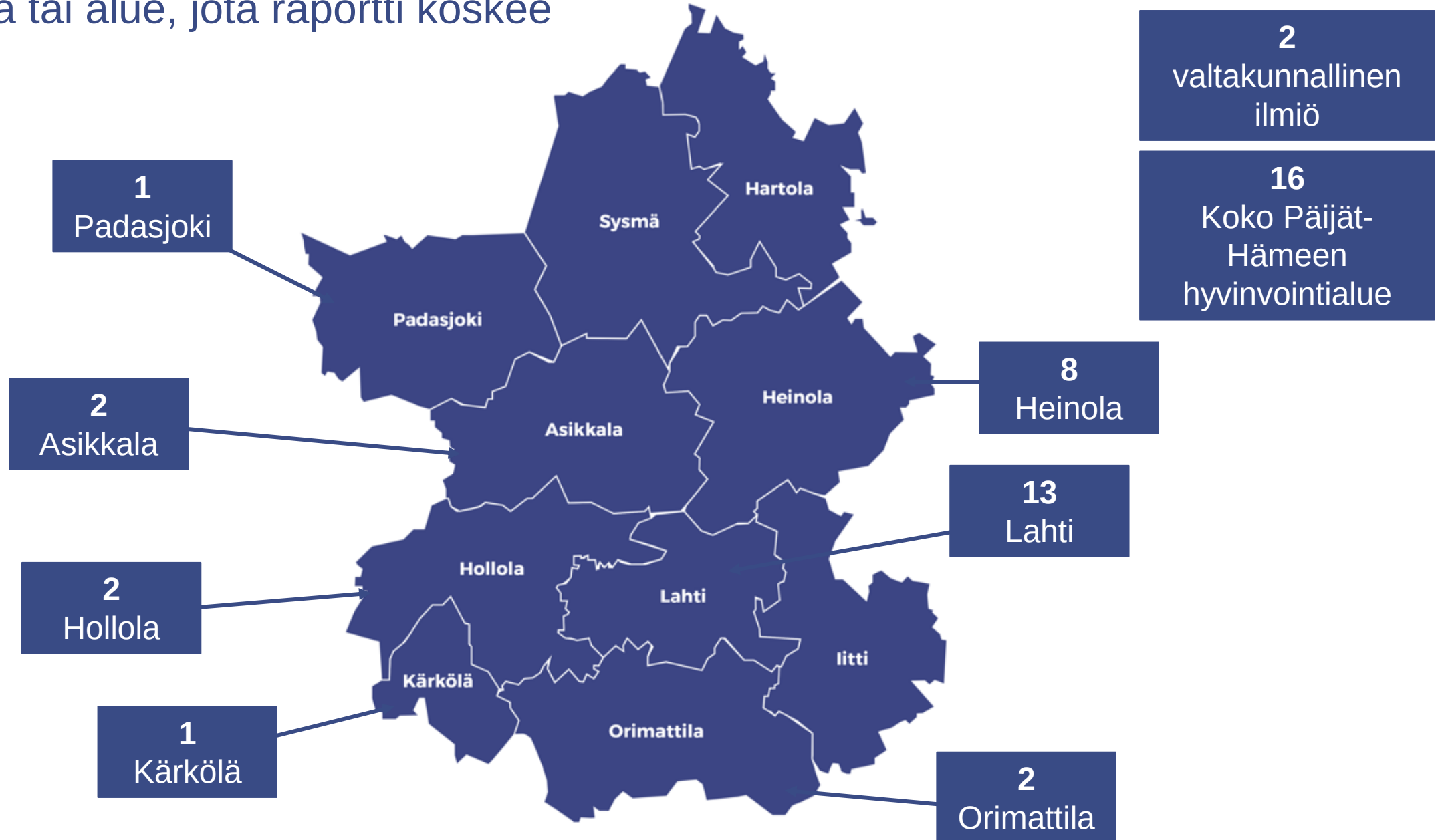
Sosiaalinen raportointi on yksi **rakenteellisen sosiaalityön menetelmistä**, jonka avulla Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sosiaalialan ammattilaiset ovat voineet välittää

- Tietoa sosiaalisesta hyvinvoinnista, sosiaalisista ongelmista ja ilmiöistä alueella.
- Asiakastyön arjessa tehtyjä havaintoja tai heikkoja signaaleja, joihin olisi tarpeen reagoida.
- Tietoa asiakkaiden tarpeista ja niiden mahdollisista yhteiskunnallisista yhteyksistä.
- Tietoa vaikuttavista sosiaalipalveluista ja hyvistä käytännöistä

Raportteja tehtiin ajalla 1.9-31.12.2024 yhteensä **40** kappaletta. Raportteja on tehty myös etsivästä sosiaalityöstä ja tietoa on koottu sosiaalipalvelujen yksiköiden tiimivierailuilla.

- Sosiaalinen raportointi on tutkimuksen mukaan tuottanut sosiaalihuoltolain 7 §:n mukaista asiakastyöhön perustuvaa **tietoa sosiaalisista ongelmista, palvelujen vaikuttavuudesta sekä ehdotuksia palvelujen kehittämiseksi**.
- Raporteista saatavan tiedon vahvuutena on havainnot erilaisista palvelujärjestelmän epäkohdista, joiden **sosiaalialan työntekijät arvioivat vaikuttavan haitallisesti joko palvelujärjestelmän toimintaan tai sosiaalihuollon asiakkaisiin**.
- Raporteissa kuuluu välillisesti myös **sosiaalihuollon asiakkaiden ääni ja työntekijän välittämät asiakkaan kokemukset palvelujärjestelmästä**. (Rajala, Lähteenmäki & Kallio 2024.)

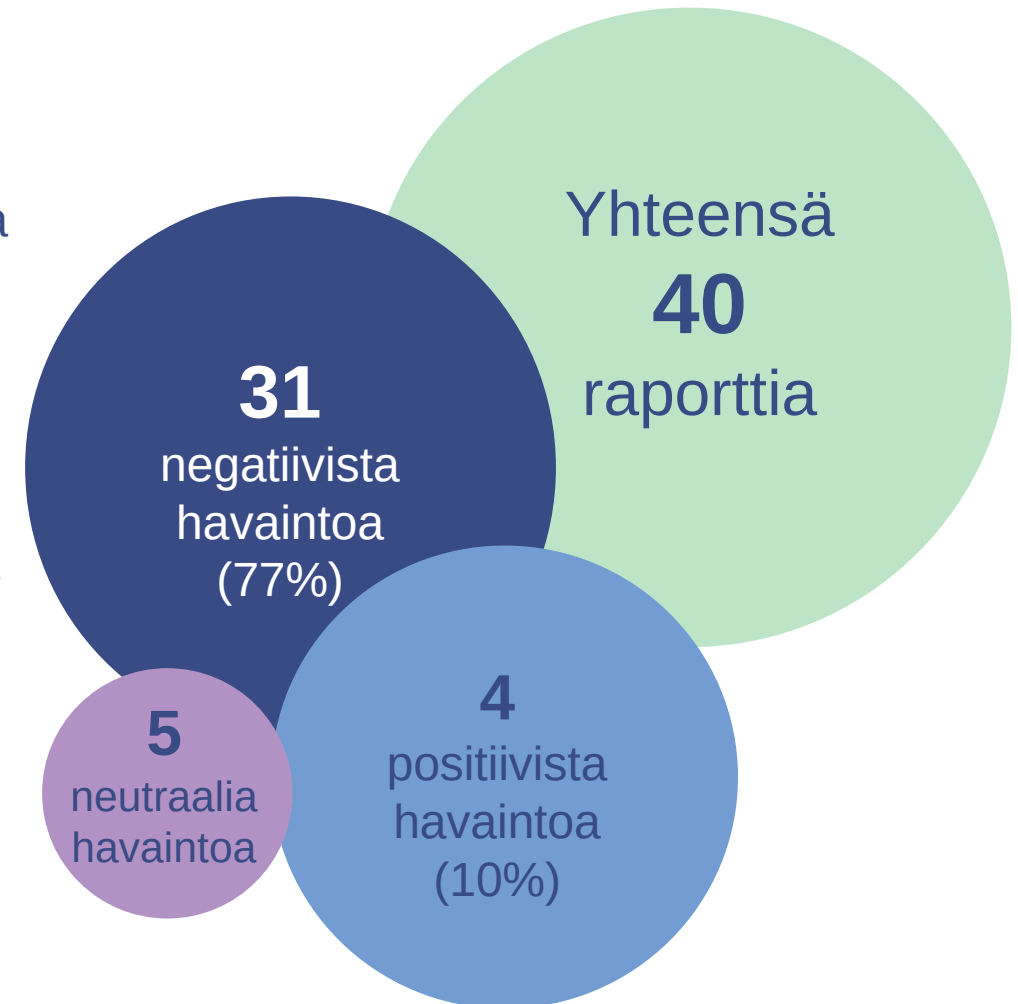
Kunta tai alue, jota raportti koskee

Raportit koskivat

- 21:tä työikäisiin** liittyvää havaintoa (53%)
- 20:tä lapsiin, nuoriin ja perheisiin** liittyvää havaintoa (50%)
- 10:tä vammaisiin** liittyvää havaintoa (25%)
- 7:ää ikääntyneisiin** liittyvää havaintoa (18%)
- 7:ää päihde- ja riippuvuustyöhön** liittyvää havaintoa (18%)

Havainnot ovat tarkentuneet raporttien sisältöjen perusteella ja ne ovat voineet liittyä useampaan eri teemaan. Raportoidut havainnot koskivat esimerkiksi:

6

**Puuttuvia palveluita,
palvelujen saatavuutta
ja saavutettavuutta
(15%)**

6

**Toimivia työmenetelmiä,
käytäntöjä, palveluja tai
palvelupolkuja
(15%)**

5

**Lapsen tasapainosta
kehitystä ja hyvinvointia
(12,5%)**

4

**Toimintakykyä, terveyttä
ja elämäntilannetta
(10%)**

3

**Sosiaalista
syrjäytymistä
(7,5%)**

3

**Viranomaisten välistä
yhteistyötä
(7,5%)**

Raporttien keskeisiä teemoja

Perheiden tuen tarpeet ja niihin vastaaminen, muun muassa

- Vauvaperheiden lisääntyneet tuen tarpeet.
- Kouluikämyttömyys ja eri toimijoiden puutteelliset auttamiskeinot.

Taloudellinen tilanne ja toimeentulo, muun muassa

- Sosiaaliturvamuutosten ja heikon taloudellisen tilanteen vaikutukset ihmisten arkeen, hyvinvointiin, tuen tarpeisiin ja mahdollisuuksiin.

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, muun muassa

- Matalan kynnyksen palvelujen ja lähipalvelujen tarve.
- Digiasioinnin vaikeudet ja palvelujen ulkopuolelle jääminen.

Mielenterveys, muun muassa

- Mielenterveys-, päihde- ja neuropsykiatriset haasteet.
- Mielenterveyspalvelujen jonot, avunsaannin hitaus ja sote-yhteistyön tarpeet.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Positiiviset raportit koskivat hyviä käytäntöjä kuten

- Yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien välillä.
- Uusia toimintakäytäntöjä, kuten omatyöntekijöiden osallistumista palveluasumisen työryhmään.
- Toimivia käytäntöjä, kuten
 - Työkykykoordinaattoria
 - Kehitysvammaisten asiakkaiden tukitiimiä
 - Vammaispalvelujen asumisyksiköiden varahenkilöjärjestelmää ja päiväaikaisen toiminnan yksiköiden välistä yhteistyötä.

Ratkaisuehdotuksia oli tehty muun muassa

- Palveluiden kehittämiseen ja osaamisen vahvistamiseen,
- matalan kynnyksen palvelujen, etsivän sosiaalityön ja osa-aikaisten lähipalvelujen järjestämiseen ja
- toimijoiden välisen yhteistyön ja verkostoitumisen vahvistamiseen liittyen.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työikäisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia

Havaintoja ja ilmiöitä

- **Nuorten aikuisten tilanteet:** Mielenterveys- ja päihdeongelmat, neuropsykiatriset haasteet sekä kasautuneet ongelmat.
- **Mielenterveyden ongelmien yleisyys** ja vähäiset auttamisen mahdollisuudet.
- Palvelujen **saatavuuden haasteet** ja asiakkaiden putoaminen avun piiristä.
- **Palveluiden joustavuuden tarve** monipalveluasiakkaiden kohdalla.
- **Sosiaaliturvamuutosten** vaikutukset taloudelliseen tilanteeseen, asumiseen sekä häätöjen lisääntymiseen ja selvittelyavun tarpeen kasvu.
- **Monialaisen yhteistyön tarve** työllisyys- ja työkykyasioissa.
- Kuntouttavan työtoiminnan **asiakkaiden tuen tarpeiden huomiointi:** mielenterveys- ja päihdeongelmat, muistiongelmat, asioiden hoitamisen haasteet.
- **Sairaspäivärahojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden** hylkäämisen lisääntyminen ja vaikutukset asiakkaiden tilanteiden kohtuuttomuuteen ja soteammattilaisten työn määrään.
- **Miessukupuolisten asiakkaiden haasteet** palvelujärjestelmän ymmärtämisessä, palveluun hakeutumisessa ja osallistumisessa.

- **Matalan kynnyksen ja lähipalvelujen tarve** Heinolassa.
- **Yhteistyön ja palveluohjauksen** kehittäminen järjestöjen kanssa.
- **Syrjivät asenteet** päihteitä käyttäneitä ja käyttäviä asiakkaita kohtaan terveydenhuollossa.
- **Näkymättömästi sairaiden ihmisten** vaikeudet saada palveluja.
- **Asiakasosallisuuden lisäämisen tarve** terveydenhuollossa.
- **Digitaalisten palvelujen** käytön haasteet ja tuen tarve.

Hyviä käytäntöjä ja positiivisia havaintoja

- Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien **yhteistyön kehittyminen.**
- Omatyöntekijän **mahdollisuus osallistua palveluasumisen työryhmään.**
- Hyvinvointialueen **työkykykoordinaattori ja osallistuminen** aktivointisuunnitelmien tekoon.
- **Yhteistyö työikäiset, perhesosiaalityö ja lastensuojelu** tilanteissa, joissa asiakas alkaa odottaa vauvaa ja tarvitsee tukea.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Ratkaisuehdotuksia ja kehittämisideoita

- **Nuorten aikuisten asiakkaiden** mielenterveyspalvelujen ja -osaamisen kehittäminen, tuen tarpeiden ja psyykkisten haasteiden tunnistaminen, varhainen puuttuminen sekä yhteistyön ja verkostoitumisen vahvistaminen.
- Erityisesti yksinäisten, ilman tukiverkkoa olevien **miessukupuolisten asiakkaiden tilanteiden tutkiminen** ilmiön hahmottamiseksi.
- **Palvelujen saatavuuden varmistaminen** aina myös niille, joilla on haasteita digitaalisessa osallistumisessa.
- **Kuntouttavan työtoiminnan tarjoaminen** kohdennetusti nuorille ja kysyntään vastaaminen hyvinvointialueella.
- **Kuntouttavan työtoiminnan päättymisen yhteydessä** tapahtuvien muutosten sekä tuen- ja palvelutarpeiden tutkiminen.
- **Asiakkaan asian etenemisen varmistaminen** palveluasumisen työryhmässä omatyöntekijän ollessa estynyt.
- **Työkykykoordinaattori työpariksi** työttömien terveydenhoitajalle.
- **Työkyvyn selvittelyn** kehittäminen.
- **Matalan kynnyksen toiminnan aloittaminen** Heinolassa päihteitä ongelmallisesti käyttäville ihmisille ja toipuvien mukaan ottaminen toiminnan toteuttamiseen.
- **Osa-aikaiset lähipalvelut:** ohjaus ja neuvonta ympäristökuntiin.
- **Tarve palveluiden joustavuudelle erityisesti** monipalveluasiakkaiden kohdalla.

”Täysi-ikäistä henkilöä on mahdotonta auttaa, kun hän joutuu odottamaan palveluja niin kauan. Moni on valmis ottamaan apua vastaan, kun tilanne on jo niin huono, mutta jos avun saanti kestää kohtuuttoman kauan, se lannistaa ja usko apuun järkkyy. He häviävät, eivätkä ota enää välttämättä yhteyttä.”

”Hyvinvointialueen työkykykoordinaattori on osallistunut aktivointisuunnitelmien tekoon. Näin toimien saadaan välittömästi tieto asiakkaan mahdollisista diagnooseista sekä tehdyistä, meneillään olevista sekä suunnitelluista hoidoista ja kuntoutuksista terveydenhuollon puolella. Voidaan tehdä monialainen suunnitelma, jakaa vastuut ja sopia seurannasta.

Tämä nopeuttaa huomattavasti asiakkaan asian etenemistä, koska yleensä aktivointisuunnitelmatapaamisilla tehdään lähete työttömän terveystarkastukseen, jonne jono on usein kuukausia pitkä eikä monialainen yhteistyö ja tiedonkulku sen jälkeen ole taattua, koska maakunnassa on tällä hetkellä hyvin hajanainen toimintamalli; erilaisia resursseja ja käytäntöjä työttömien terveydenhuollossa.”

Lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia

Havaintoja ja ilmiöitä

- **Kouluakäymättömyys** ja keinojen puute eri palveluissa.
- **Vauvaperheiden** lisääntyneet tuen tarpeet.
- Lisääntyneet **vanhemmuuden ja arjen haasteet**.
- Lasten ja nuorten **mielenterveyden ongelmat**.
- **Mielenterveyspalvelujen saatavuus** ja jonot.
- **Mediankäytön** aiheuttamat ongelmat lapsille, nuorille ja vanhemmille.
- **Omaishoitajina** toimivat lapset.
- **Alaikäisten seulakäytäntöjen** haasteet.
- Maahanmuuttajavanhempien **runsas tuen tarve**.
- **Sosiaaliturvamuutosten** vaikutukset perheille: taloudellinen tilanne, muutot.
- **Asiakkaiden luottamuksen puute** palveluihin ja niiden saamiseen.
- **Syrjivät asenteet** päihteitä käyttäneitä tai käyttäviä kohtaan.
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön** lisäämisen tarve.

Hyviä käytäntöjä ja positiivisia havaintoja

- **Yhteistyön lisääntyminen** eri sosiaalihuollon ammattiryhmien ja palvelutehtävien kesken.

Ratkaisuehdotuksia

- **Ennaltaehkäisevää toimintaa** alakouluihin. **Kiusaamisen tunnistaminen** ja sen aiheuttaman traumatisoitumisen käsittely.
- **Hiljaisten lasten tuen tarpeiden** tunnistaminen. **Pysyvämpien ratkaisujen** kehittäminen näkyvämmiin turhautumisen osoittavien lasten tilanteisiin .
- **Ennaltaehkäisevän perhetyön** lisääminen pikkulapsivaiheessa.
- **Opiskeluhuollon ammattilaisten mukaan ottaminen** erikoissairaanhoidon sekä muiden yhteistyötahojen yhteisiin siirtopalaveriinhin.
- **Tutkimustuloksiin perustuvaa ennaltaehkäisevää materiaalia** mediankäytöstä jaettavaksi sosiaalisen median kanavissa ja lasten ja nuorten kanssa työskenteleville.
- Lapsille ja nuorille **mediankäyttöön liittyviä oppitunteja ja tuokioita** kouluun ja varhaiskasvatukseen.
- **Mediankäytöstä koulutusta kaikille työntekijöille**, jotka lasten ja nuorten parissa työskentelevät.
- **Lapsivaikutusten arviointi** Kelan lapsen tulojen huomioimiseen liittyvästä ohjeistuksesta.

”Asiakkaat, lapset ja aikuiset, eivät luota palveluihin, palveluja ei haeta, hakeminen kuormittaa ja tämä kaikki on lisääntynyt viime aikoina.”

”Tukea tarvitsevat vauvaperheet: asiakkuus on alkanut yhä useammin lastensuojelussa, kuin perhesosiaalityössä.”

”Itsetuhoisuuden ja väkivallan lisääntyminen nuorilla.”

”Maahanmuuttajavanhempien tukeminen vaatii paljon aikaa, kun kotouttamisvaiheen tuki on päättynyt, jos vanhemmilla ei ole taitoja toimia yhteiskunnassa (talous, terveysasiat, koulu). Myös traumatisoituminen vaikuttaa siihen, onko asiakkaalla ollut kykyä vastaanottaa tietoa kotoutumisvaiheen aikana.”

Vammaisiin asiakkaisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia

Havaintoja ja ilmiöitä

- Työntekijöiden **erilaiset toimintakäytännöt** vammaispalveluissa.
- **Asiakkaiden tiedonpuute** saatavilla olevasta avusta ja tuesta.
- Palveluiden **kovat kriteerit**.
- Vaikea valtakunnallinen työllisyystilanne ja vammaisten **työllistymisen haasteellisuus**.
- **Palveluiden joustavuuden tarve** monipalveluasiakkaiden kohdalla.
- **Kehitysvammaisten asiakkaiden tuen** vaikeampi saatavuus.

Hyviä käytäntöjä ja positiivisia havaintoja

- **Kehitysvammaisten asiakkaiden tukitiimi** kriisitilanteissa arjen ohjaustyön tukena.
- **Varahenkilöjärjestelmä** ja tuttujen henkilöiden käynti yksiköissä.
- **Yksiköiden välinen yhteistyö** päiväaikaisessa toiminnassa.
- **Etsivä vammaistyö: Asiakkaan tarpeiden huomiointi työskentelyssä**, kun asiakas ei pysty osallistumaan ryhmämuotoiseen toimintaan: Joustavat yhteydenottotavat ja tapaamiset erilaisissa ympäristöissä. Tavoitteena on välttää turvaverkosta putoaminen ja saattaen siirtää asiakas meidän tai toisen toimijan palveluun.

Ratkaisuehdotuksia

- **Ammattiryhmien välisen yhteistyön**, konsultoinnin ja työnjaosta sopimisen kehittäminen päihteitä käyttävän vammaisen asiakkaan kanssa työskenneltäessä.
- **Terveystenhuollon ammattilaisten konsultoinnin lisääminen** asiakkaiden toimintakykyyn liittyvissä asioissa.
- **Tarve palveluiden joustavuudelle** monipalveluasiakkaiden kohdalla.
- **Kolmen kupin -menetelmä** yritys yhteistyöhön vammaisten työhönvalmennuksen palvelussa.

”Kaikki asiakkaat vammaispalvelujen kohdalla eivät pysty erinäisistä syistä tulemaan tai sitoutumaan ryhmämuotoiseen toimintaan (esim. mielenterveys, fyysinen, sosiaalinen, leimautumisen pelko, autismin kirjon haasteet, toiminnan ohjauksellinen haaste), niin etsivän vammaistyön työntekijä ottaa eri tavoin (viesti, puhelu, pelialusta, Teams, tapaamiset) kontaktia erilaisissa ympäristöissä (peli, luonto, koti). Tavoitteena välttää turvaverkosta putoaminen ja saattaen siirtää asiakas meidän tai toisen toimijan palveluun.”

”Vaikea maa- ja valtakunnallinen työllisyystilanne, vammaisten työllistymisen haasteellisuus.”

”Hyvä rakenne kehitysvammaisten asiakkaiden tukitiimi kriisitilanteissa arjen ohjaustyön tukena , ennaltaehkäisee asioita kriisiytymästä . Positiivinen varahenkilösysteemi, kun tutut henkilöt käyvät yksiköissä. Yksiköiden välinen yhteistyö päiväaikaisessa toiminnassa on positiivista: ideoiden vaihto, asiakkaiden ja henkilökunnan tutustuminen.”

Ikääntyneisiin liittyviä havaintoja ja ratkaisuehdotuksia

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Havaintoja ja ilmiöitä

- Asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaavien **asumispalvelujen puute**.
- **Asumisen haasteet**: luteet, häätöjen lisääntyminen.
- **Asiakkaiden ohjauksen, neuvonnan ja tuen tarpeet** asiainnissa (terveydenhuolto, omakanta).
- Omaisten halu olla enemmän **läsnä seniorin arjessa**.
- **Osallisuuden heikentyminen** toimintakyvyn laskun myötä.
- **Sosiaaliturvaleikkausten vaikutukset** taloudelliseen tilanteeseen ja asumiseen.
- **Pankkiasioiden hoitamisen** vaikeudet.
- Päihteitä käyttävien ikääntyneiden **etuuksien** saamisen haasteet.
- **Päihdekuntoutuksen toteutumisen haasteet**, kun asiakkaalla on kognition haasteita ja heikko fyysinen kunto.
- **Hoitajien kiireen vaikutukset** ikäihmisten huomioimiseen.

Ratkaisuehdotuksia

- **Viestivihko** tukemaan omaisten mukanaoloa seniorin arjessa.
- **Matalamman kynnyksen** palvelutarpeenarvio ja palveluohjaus kotiin.
- Psykkisistä ongelmista kärsivien asiakkaiden **erityistarpeiden huomioimisen tärkeys** kotihoidossa.
- **Virikeohjaajan työn merkitys** arjessa, jotta asukkaat saavat huomiota ja tarkoitusta arkeen.

”Osallisuuden muuttuminen toimintakyvyn laskun myötä. Elinpiiri pienenee yllättäen ja tämän vuoksi esimerkiksi kodin ulkopuolista asiointia on pohdittava uudelta kantilta, mitä palveluja voisi tuoda kotiin? Osa henkilöistä on haavoittuvassa asemassa, koska uuden oppiminen ja asioiden hoito on vaikeaa. Lisäksi negatiivisena asiana ovat esteelliset asuintilat - henkilö ei saata päästä kodin ulkopuolelle lainkaan muutoin kun ambulanssikyydillä.”

”Omaiset haluavat olla enemmän läsnä seniorin arjessa.”

”Hoitajien kiire ja tämän myötä ikäihmisen huonompi huomioonotto. Tämä kiire tulevaisuudessa vaan kasvaa, kun avuntarve on jokaisella asukkaalla suuri ja miehitys pienenee 1.1.2025. Virikeohjaajan työ on todella tärkeää arjessa, jotta asukkaat saavat huomiota ja tarkoitusta arkeen.”

Havaintoja ja ilmiöitä

- **Ruokajakelulla on suuri merkitys taloudellisen selviytymisen näkökulmasta.** Valtio, kunnat tai hyvinvointialueet eivät kuitenkaan juuri tue ruokajakelua ja useat toimijat hankkivat ruoka-avustukset itse ja vastaavat tilakustannuksista.
- **Asiakkailla on huoli etuuksien leikkauksista ja hintojen noususta:** ostaako lääkkeitä vai ruokaa, toistuva lääkkeiden ostamatta jättäminen. Loppukuu on monelle tiukka ja tämä näkyy **ruokajakeluiden kävijämäärien nousuna.**
- **Asumistuen leikkaukset vaikuttavat** taloudelliseen tilanteeseen ja pärjäämiseen merkittävästi.
- Asiakkailla on **huoli taloudesta ja toimeentulosta** ja se kuormittaa mielenterveyttä ja vaikuttaa arjessa jaksamiseen. Uutiset lomautuksista ja irtisanomisista huolettavat: miten voi saada työtä, kun paikkoja vähennetään entisestään?
- **Uuden asunnon saamisessa on vaikeuksia** luottohäiriömerkintöjen tai vanhojen vuokravelkojen vuoksi. Ihmiset ovat neuvottomia.
- **Yksinäisyyden kokemus.** Muiden kohtaaminen ruokajakelussa matalalla kynnyksellä ja vapaaehtoisten kanssa käytävät keskustelut luovat inhimillistä yhteyttä, auttavat vähentämään yksinäisyyden tunnetta ja vahvistavat tunnetta, että ei ole yksin haasteidensa kanssa.
- Tuulensuoja koettiin **merkittäväksi yksinäisyyden lievittäjäksi.** Henkilökunta on tullut monelle tutuksi vuosien saatossa, ja paikkaan koettiin olevan helppo mennä.
- Digipalveluiden yleistyessä on yhä suurempi riski, että esimerkiksi ikääntyneet, vähävaraiset ja **digitaalisen osaamisen puutteessa olevat ihmiset jäävät yhteiskunnan palvelujen ulkopuolelle.** Ilman riittävää tukea osa ei pysty hyödyntämään digitaalisia palveluita ja asioimaan, mikä voi johtaa taloudellisiin ongelmiin, sosiaaliseen syrjäytymiseen ja vaikeuksiin saada tarvitsemiaan palveluja. Etsivässä työssä kohdatut ihmiset ovat tuottaneet huolta siitä, että he **eivät osaa asioida digitaalisesti, eikä heillä ole siihen tarvittavaa tukea.**
- **Lähipalveluiden katoaminen.** Etsivässä työssä kohdatut asiakkaat ovat toistuvasti kertoneet vaikeudestaan saavuttaa sekä sosiaali- että terveyspalveluja Heinolassa. Kulkeminen toiselle paikkakunnalle voi olla mahdotonta taloudellisen tilanteen tai terveydentilan vuoksi, eikä puhelinta tai puhe-aikaa välttämättä ole. Palvelujen saavuttamattomuus tai koettu saavuttamattomuus vaikeuttaa asiointia tai tekee sen mahdottomaksi. Kelan asiointipiste koetaan vaikeaksi, sitä ei välttämättä osata tai uskalleta käyttää neuvonnasta huolimatta.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Ratkaisuehdotuksia ja kehittämisideoita

- **Ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestäminen** osa-aikaisesti ympäristökuntiin ja jalkautuminen ruokajonoihin.
- Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen **numeroiden maksuttomuus**.
- **Hyvinvointia lisäävien järjestöjen tukeminen** niiden toimintaedellytysten vahvistamiseksi.
- Järjestöjen **osaamisen vahvempi hyödyntäminen**.
- **Etsivä sosiaalityö ongelmien ennaltaehkäisemiseksi**, palveluista tiedottamiseksi ja palvelujen piiriin hakeutumisen helpottamiseksi.
Järjestöjen ruokajakelutoiminnan tukeminen julkisin varoin: Matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonka toiminta ja ryhmät vastaavat ihmisten kohtaamistarpeeseen.

Etsivä sosiaalityö 2024:

Yhteensä

26 jalkautumista ruokajakeluihin

2017 kohtaamista

41 henkilöä sai henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa

”Digipalveluiden yleistyessä on yhä suurempi riski, että heikoimmassa asemassa olevat ihmiset, kuten ikääntyneet, vähävaraiset ja digitaalisen osaamisen puutteessa olevat jäävät yhteiskunnan palvelujen ulkopuolelle. Ilman riittävää tukea osa ei pysty hyödyntämään digitaalisia palveluita, mikä voi johtaa taloudellisiin ongelmiin, sosiaaliseen syrjäytymiseen ja vaikeuksiin saada tarvitsemiaan palveluja. Etsivässä työssä kohdatut ihmiset ovat tuottaneet huolta siitä, että he eivät osaa esim. asioida Kelan kanssa digitaalisesti, eikä heillä ole siihen tarvittavaa tukea lähipiirissä tai virallisen tahon kautta saatavilla.”

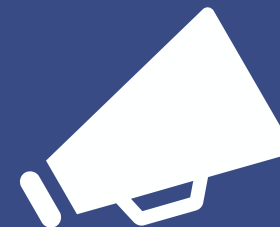
”Ruokajakeluista on tullut monille merkittävä ja välttämätön apu taloudelliseen selviytymiseen.”

”Etsivässä työssä kohdatut ihmiset ovat kertoneet yksinäisyyden kokemuksestaan. Esimerkiksi ruokajakelu koetaan paikaksi, jossa voi kohdata muita samassa tilanteessa olevia ihmisiä matalalla kynnyksellä. Osa kokee, että kohtaamispaikat, kuten päiväkeskukset eivät ole heitä varten. Ruokajakelujen vapaaehtoisten ja avunsaajien väliset keskustelut luovat inhimillistä yhteyttä, joka auttaa vähentämään yksinäisyyden tunnetta ja vahvistaa tunnetta siitä, että ei ole yksin haasteidensa kanssa. Myös Tuulensuoja on koettu merkittäväksi yksinäisyyden lievittäjäksi. Henkilökunta on tullut monelle tutuksi vuosien saatossa, ja paikkaan koetaan olevan helppo mennä.”

Asiakkaiden ääni sosiaalisessa raportoinnissa

(Toric, Kemppinen & Pitkänen 2025.)

- Sosiaalisen raportoinnin avulla työntekijöiden on mahdollista tuoda esiin asiakkaiden ääntä ja kokemuksia.
- Päijät-Hämeen hyvinvointialueella valmistui alkuvuodesta 2025 sosiaalityön käytäntötutkimus, jonka mukaan vuodenvaihteen 2023-2024 sosiaalisessa raportoinnissa asiakkaiden ääntä ja kokemuksia tuotiin esiin seuraavilla tavoilla:
 - Työntekijät toivat esiin asiakkaiden kokemuksia *palveluverkon monimutkaisuudesta ja siitä asiakkaille aiheutuvista haasteista*.
 - Työntekijät olivat myös *korostaneet huoltaan asiakkaiden tilanteista* sekä kuvanneet, *kuinka asiakkailla on haasteita ilmaista omaa avuntarvettaan*.

Linkki materiaalipankkiin, josta raportti löytyy: [Sosiaalialan osaamiskeskus Verso - Päijät-Hämeen hyvinvointialue](#)

Sosiaalisen raportoinnin tiedon jakaminen ja hyödyntäminen

- Sosiaalisen raportoinnin havainnot ja ratkaisuehdotukset on toimitettu sosiaalipalvelujen tulosityksiköihin, joissa niitä on mahdollista hyödyntää esimerkiksi kehittämistyössä.
- Raportoituja havaintoja on tarkasteltu Sosiaalityön kehittäjät –ryhmässä, jossa on sosiaalityöntekijöitä kaikista sosiaalipalvelujen tulosityksiköistä.
- Tietoa hyödynnetään esimerkiksi palvelujen kehittämisessä sekä hankehauissa ja –suunnittelussa.
- Tuloksia esitellään henkilöstölle Teams-tilaisuuksissa ja yhteistyöverkostoille erikseen sovittaessa.
- Muita tiedon hyödyntämisen paikkoja tunnistetaan aktiivisesti.
- Tietoa kootaan myös alueelliseen hyvinvointikertomukseen kevään 2025 aikana.
- Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle laaditaan vuoden 2025 aikana **rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma**, jossa kuvataan muun muassa rakenteellisen sosiaalityön tiedontuotanto sekä tiedon hyödyntäminen tietojohdamisessa ja kehittämisessä.
- Täältä näet kansallisessa rakenteellisen sosiaalityön verkostossa kehitetyn toteutussuunnitelman mallipohjan [Hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelman mallipohja Final 30.10.24 .docx](#)

Lisätietoja

Asiantuntija

Milla Rantakari, Sosiaalialan osaamiskeskus Verso, TKI-yksikkö,

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

p. 044 440 3738

milla.rantakari@paijatha.fi

Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä –blogi: [Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä \(sosaalityotapaijathameessa.blogspot.com\)](https://sosaalityotapaijathameessa.blogspot.com)

Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen Päijät-Hämeessä:

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso: [Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen - Päijät-Hämeen hyvinvointialue](#)

Innokylä: [Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma Päijät-Hämeen hyvinvointialueella \(RRP, P4, I3\) | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)

Sosiaalipuolen.hommia

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Lähteet

Luostarinen, S. (2023) Yksilöstä ympäristöön ja rakenteisiin - Rakenteellisen sosiaalityön äärellä.
<https://www.posote20.fi/uutiset/yksilosta-ymparistoon-ja-rakenteisiin-rakenteellisen-sosiaalityon-aarella.html> (Viitattu 15.12.2023)

Närhi, K., Kannasoja, S., Kokkonen, T., Rantamäki S. & Ruonakangas, S. (toim.) (2023) Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9712-0>

Rajala, T. Lähteenmäki, L. & Kallio, J. (2024) Sosiaalinen raportointi rakenteellisen sosiaalityön tiedon tuottajana. [YP 3/2024 Sosiaalinen raportointi rakenteellisen sosiaalityön tiedon tuottajana](#)

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. [1301/2014](#) | [Lainsäädäntö](#) | [Finlex](#)

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

